ספרי׳ — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

שער
שלישי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

מכבוד קדושת

אדמו״ר מנחם מענדל

זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

לך לך
(חלק א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים״

770 איסטערן פּאַרקוויי ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2025
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

Kehot Publication Society® and the Kehot logo are registered trademarks of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

פרשת לך לך

א. עס שטייט עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו[1] (מיט צען נסיונות איז אברהם אבינו געפּרואווט געוואָרן). איינער פון די ערשטע נסיונות — און אפשר אויך פון די גרעסטע — איז דער נסיון פון אור כשדים, פונדעסטוועגן אָבער ווערט דער דאָזיקער נסיון ניט דערמאָנט אין דער תורה בפירוש, נאָר בלויז דורך אַ רמז (אָנדייטונג). דער ערש־טער נסיון וועלכער ווערט בפירוש דער־מאָנט אין דער תורה איז דער נסיון פון „לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך״.

קען מען זאָגן אַ טעם אויף דעם, ווייל דער ענין פון לך לך מארצך גו׳ איז פאַראַן אין דער עבודה פון יעדן מענטשן, סיי מלמעלה למטה, סיי מלמטה למעלה[2] און סיי אין דעם מטה (אונטן) גופא.

1) אבות פרק ה משנה ג.

2) זע תורה אור ריש פרשה לך יא, א. תורת חיים שם ובכמה מקומות.

ב. אין קורצן מיינט דאָס:

אין דעם ענין פון דער ירידה פון דער נשמה למטה אין אַ גוף, געפינט מען צוויי קעגנזאַצן: א) „על כרחך אתה חי״[3] (קעגן דיין ווילן לעבסטו), ווייל דאָס לעבן פון דער נשמה אין אַ גוף איז אַ צוואַנג־זאַך פאַר דער נשמה. וואָרום די נשמה — איידער זי נידערט אַראָפּ אין אַ גוף — איז חצובה מתחת כסא הכבוד[4] (אויסגעהאַקט פון אונטער דעם כסא הכבוד) און דאָס איז ערשט די נידעריקע מדריגה אין דער נשמה. און עס איז פאַראַן אַ העכערע מדריגה אין דער נשמה, ווי זי איז אין דער בחינה פון „טהורה היא״, און נאָך העכער.

ווייל דער אַראָפּגיין אויף דער וועלט איז פאַר דער נשמה אַ גרויסע ירידה, און בפרט ווי דער

3) אבות פרק ד משנה כב.

4) זע זהר חלק ג׳ כט, ב.

רבי ברענגט אין אַ שיחה[5] אַז איידער די נשמה קומט אַראָפּ למטה ווייזט מען איר דעם גן עדן מיטן גיהנם, כדי זי זאָל וויסן וואָס זי האָט צו טאָן אויף דער וועלט, דעריבער איז דער אַראָפּנידערן פון דער נשמה צו באַלעבן אַ גוף אַ געצוואונגענע זאַך ביי דער נשמה — על כרחך אתה חי.

ב) פון דער צווייטער זייט אָבער, איז ניט קוקנדיק וואָס די ירידה איז אַזוי גרויס, קומט די נשמה, דוקא דורך דער דאָזיקער ירידה, צו אַ מדריגה וועלכע איז נאָך העכער ווי זי איז געווען פריער, ווי דער באַוואוסטער מאמר[6] ירידה צורך עליה.

ג. די דאָזיקע צוויי ענינים זיינען מרומז אין דעם פסוק לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך.

„מארצך" מיינט ווי די נשמה שטייט אין דער בחינה פון רצון העליון, וואָס דאָס איז העכער פון דעם וואָס עס שטייט אין תניא (פרק ב) אַז די נשמה נעמט זיך פון חכמה עילאה וואָס „הוא וחכמתו אחד" (דער אויבערשטער און זיין חכמה זיינען איינס) וואָרום רצון איז העכער פון חכמה[7].

— דאָס איז אויך דער ענין וואָס ער זאָגט אין תניא (פרק לב) „שכולן מתאי־מות, ואב אחד לכולנה", כולן מתאימות (אַלע זיינען גלייך) — דאָס איז מצד דער בחינה פון רצון, ואב אחד לכולנה (זיי האָבן אַלע איין פאָטער) — מצד דער בחינה פון חכמה. —

„וממולדתך ומבית אביך" — איז ווי די נשמה שטייט אין די ספירות חכמה און בינה. „לידה" (געבורט) איז דאָך פון „אב ואם" (פאָטער און מוטער), וואָס חכמה איז „אב" און בינה איז „אם"[8].

מולדתך — איז ווי די נשמה שטייט אין ספירת החכמה, און בית אביך איז ווי די נשמה שטייט אין דער ספירה פון בינה, וואָרום אב, ווי געזאָגט, איז חכמה, אָבער „בית אב" אַ בית און אַ כלי צו אב — איז בינה.

אויף אַן אַנדער אופן קען מען זאָגן: מולדתך — איז כולל ביידע ספירות חכמה ובינה וועלכע זיינען מוליד. בית אביך איז ווי די נשמה געפינט זיך אין ספירת המלכות.

און אין אַ נידעריקערן אופן: מארצך, ממולדתך, מבית אביך — מיינט דאָס, בינה, ז"א ונוק'[9].

די דריי אויבן־דערמאָנטע מדריגות אין נשמה זיינען אויך פאַראַן ווי זיי זיינען אין דעם סדר העולמות: מארצך — ווי די נשמה שטייט נאָך העכער פון עולם האַצילות. מולדתך — ווי די נשמה שטייט אין עולם האַצילות, וואָרום דער שורש פון אַלע נשמות איז אין אַצילות[10], וואָס אין אַצילות בכלל איז מאיר חכמה —

5) שבועות תרצ"ד אות יז און ווייטער. לקוטי דיבורים עמוד קסט.

6) לקוטי תורה ויקרא מא, א. און נאָך.

7) לקוטי תורה ויקרא כד, א. במדבר יב, א. און נאָך. דרך מצותיך דף צט.

8) תניא פון ג. תורת חיים בראשית ד"ה וייצר אות נא.

9) זהר חלק א עז, א. זע לקו"ת לג' פרשיות (אוה"ת לך (כרך ד) תרפה, א ואילך).

10) זע לקוטי תורה שיר השירים ביאור השני לד"ה יונתי יט, א.

דער יו״ד פון דעם שם הוי׳[11]. בית אביך איז די נשמה ווי זי קומט אַראָפּ אין עולם הבריאה, וואָס דאָרט לייכט ספירת הבינה[12], און מלכות דאצילות ווערט כתר דבריאה[13].

און דאָס זאָגט מען צו דער נשמה: לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך, אַז זי זאָל אַראָפּגיין פון איר שורש און מקור אין די אַלע אויבן־דערמאָנטע דרגות, ביז — „אל הארץ אשר אראך״ — אָנטאָן זיך אין אַן ערדיש־גשמיות׳דיקן גוף, ווייל דוקא אין דעם דאָזיקן גש־מיות׳דיקן קערפּער וועט זי צוקומען צו דער הויכער עליה.

אין די ברכות השחר זאָגט מען „נשמה שנתת בי טהורה היא כו׳ ואתה משמרה בקרבי״. „טהורה היא״ מיינט די נשמה ווי זי איז אין עולם האַצילות, „שנתת בי״ איז נאָך העכער, און פונ־דעסטוועגן נידערט זי פון דאָרטן אַראָפּ צו „בראתה״ — עולם הבריאה, „יצרתה״ — עולם היצירה ביז צו „נפחתה בי״ אין דעם גשמיות׳דיקן גוף, און דוקא דורך דעם „נפחתה בי״ דערגרייכט זי צו „ואתה משמרה בקרבי״ — וואָס קומט פון אַ שורש וועלכער איז נאָך העכער פון „טהורה היא״, און אַפילו פון „שנתת בי״, וואָרום שומר (דער וואָס היט) — איז דאָך שטאַרקער פונם נשמר (ווער עס ווערט געהיט).

און דאָס מיינט „אל הארץ אשר אראך״ — וואָס איך עצמות (דער אוי־בערשטער) אַליין וועל דיר ווייזן — ווייל דוקא דאָ למטה אויף דער וועלט קען מען נעמען עצמות, ווי עס שטייט אין תניא פרק ד׳ אַז לית מחשבה תפיסאָ בי׳ כי אם כאשר תפיסא ומתלבשת בתורה ומצוותי׳ (קיין מחשבה קען אים ב״ה ניט באַנעמען סיידן ווען זי ווערט אָנגעטאָן אין דער תורה און אירע מצוות), וואָס זיי זיינען „לא בשמים״[14] (ניט אויפן הימל), נאָר דוקא אין עולם הזה הגשמי.

ד. איז נאָכדעם ווי די נשמה האָט דורכגעפירט דעם לך לך מארצך מלמעלה למטה און זי איז אַראָפּ פון אירע אַלע הויכע דרגות און איז אַריין אין דעם גוף גשמי, באַקומט זי דעם כוח דורכצופירן דעם „לך לך מארצך גו׳ אל הארץ אשר אראך״ לויט דעם צווייטן פירוש ווי דאָס איז מלמטה למעלה (פון אונטן אַרויף־צו).

דער יצר הרע קומט דאָך אַריין אין דעם מענטשן דער ערשטער — אקדימא טעניתי׳, משעה שננער לצאת ממעי אמו[15] (פון דער מינוט וואָס דאָס קינד גייט אַרויס פון דער מוטערס טראַכט). דאַרף מען דאָך האָבן כוחות צו שטאַרקן זיך איבער אים. איז בשעת די נשמה קומט אַראָפּ דאָ למטה, גיט מען איר דעם דאָזיקן כוח זי זאָל קענען אַרויסגיין „מארצך״ — לשון רצה[16] — פון די רצונות פון נפש הבהמית. וממול־דתך — פון זיינע הנחות וועלכע נעמען זיך פון דעם נאַטור־וועלטלעכן שכל און פון זיינע וועלטלעכע מדות. ומבית

11) הכולל חו״ב עילאין (פע״ח שער התפלין פט״ז ובכ״מ).

12) תיקוני זהר ת״ו ועיין בתניא פל״ט.

13) תורה אור פרשת וירא דף יד, א. לקוטי תורה שלח לט, ב; אין נאָמען פון כתבי האריז״ל.

14) בבא מציעא נט, ב.

15) בראשית רבה פרשה לד, יו״ד.

16) בראשית רבה פרשה ה, ח.

אָביך – פון אַזעלכע ענינים וועלכע נעמען זיך ביי אים פון די ניט געהערי־קע דערציאונג און געוואוינהייט[17] – איז אָט פון די אַלע זאַכן זאָל ער אַרויס־גיין, און זאָל גיין – „אל האָרץ אשר אראך" – אין שול און אין בית המדרש, וואָס דאָרטן הערשן די רצונות פון נפש האלקית, און דאָס וועט מבטל זיין די נאַטירלעך־וועלטלעכע רצונות, די הנ־חות פון דעם נאַטור־וועלטלעכן שכל און די נאַטור־וועלטלעכע מידות און געוואוינהייטן פון נפש הבהמית.

ה. נאָכדעם ווי די נשמה האָט דורכ־געטאָן דעם דאָזיקן ענין אין עבודה – זי איז אַרויס פון דעם ארצך, מולדתך און בית אביך פון דעם נפש הבהמית, מאָנט מען ביי איר אַ העכערע עבודה – אַרויסגיין פון דעם ארצך, מולדתך און בית אביך, אפילו פון דעם נפש האלקית.

מארצך – פון די רצונות פון נפש האלקית, ממולדתך – פון חכמה פון נפש האלקית, ומבית אביך – פון הת־בוננות פון קדושה – אל הארץ אשר אראך – צוקומען צו אַ מדריגה וואָס איז העכער פון טעם ודעת, צו דער הנחה און צו דער ראי׳ פון חכמה – פנימיות אבא – וואָס דאָס איז העכער פון שכל, אפילו פון שכל דחכמה.

(משיחת י״ג תמוז תשי״ד)

* * *

ו. דער רבי דער שווער האָט פיל מאָל גערעדט וועגן דעם, אַז אַ איד איז פאַרבונדן מיט תורה, און דאָס וואָס תורה איז איינגעטיילט אין באַזונדערע סדרות, מיינט דאָס אַז פון דער סדרה וואָס מען לערנט יעדע וואָך, קען מען נעמען אָנווייזונגען ווי אַזוי זיך צו פירן אין די געשעעענישן וועלכע קומען פאָר אין דער וואָך.

ז. דער אינהאַלט פון דער היינטיקער סדרה איז, דער סיפור וועגן דעם גע־בורט פון ישמעאל׳ן און יצחק׳ן.

מענטשן האָפן דאָך אַז זייערע קינד־ער וועלן פאָרזעצן זייערע ענינים. דער־ציילט די סדרה אַז דער אויבערשטער האָט געגעבן אברהם׳ען צוויי קינדער – פריער ישמעאל און דערנאָך יצחק.

בשעת דער אויבערשטער האָט צו־געזאָגט אברהם׳ען אַז ביי אים וועט געבאָרן ווערן יצחק, האָט ער שוין געהאַט ישמעאל׳ן. האָט אברהם אבינו געזאָגט צום אויבערשטן: לו ישמעאל יחי׳ לפניך (הלואַי זאָל כאָטש ישמעאל לעבן פאַר דיר). ד. ה. אַז ער וואָלט געווען צופרידן אַפילו אויב יצחק וועט ניט געבאָרן ווערן, אַבי אַז ישמעאל וועט לעבן לפניך, וועט זיך אויפפירן ווי מען דאַרף און ער וועט גיין אין דעם אויבערשטנס דרכים[18].

אויף דעם האָט אים דער אויבער־שטער געענטפערט: ניין, ביי דיר וועט דוקא געבאָרן ווערן יצחק, דאָס איז דיין אמת׳ער נחת. דאָס וואָס דו בעטסט וועגן ישמעאל׳ן, איז „ולישמעאל שמע־תיך" – פון אים וועסטו אויך האָבן נחת, אָבער ניט דערמיט קענסטו זיך באַנוגע־נען, נאָר דוקא „ביצחק יקרא לך זרע".

17) להעיר גם מסוף ד״ה לך לך תרס״ז (יו״ט של ר״ה תרס״ו ע׳ תקכד).

18) זע פירש״י דאָרט: „יחי׳ ביראתך".

ח. אברהם אבינו איז דאַן אַלט געווען 99 יאָר. צענדליקער יאָרן האָט ער געדינט דעם אויבערשטן און דורכגעגאַנגען אַ סך נסיונות. איז דאָך פאַרשטאַנדיק אַז אברהם אבינו האָט געהאַט דעם אמת'ן באַגריף וואָס עס מיינט נחת פון קינדער. ווען ער האָט געבעטן „לו ישמעאל יחי' לפניך" האָט ער דאָך געמיינט אַז ישמעאל זאָל גיין אין די וועגן וועלכע ער – אברהם – וועט אים אָנווייזן, ביז ער וועט קענען האָבן פון אים אַזאַ נחת לויט דעם באַגריף ווי אַברהם אבינו פאַרשטייט. און פונדעסטוועגן זאָגט אים דער אויבערשטער אַז נאָך אַלעם דעם איז דיין אמת'ן נחת וועסטו האָבן פון יצחק'ן דוקא.

ישמעאל'ס מאַמע, הגר, דערציילט דער מדרש[19], איז געווען זייער אַ פרומע. אויף אַזוי ווייט, אַז אירע אויפפירונגען האָבן זיך צוגעפּאַסט צו דער עבודה פון בית המקדש, און דערפאַר ווערט זי אָנגערופן מיטן נאָמען קטורה[20].

זי האָט אויך געהאַט מסירת נפש, ווי חכמינו ז"ל דערציילן אונז[21], אַז הגר איז געווען די טאָכטער פון פרעה מלך מצרים – אַ קייסער אין איינער פון די מעכטיקסטע מלוכות אין יענער צייט – און פונדעסטוועגן האָט זי איינגעוויליקט אַוועקצוגיין פון דעם קעניגלעכן פּאַלאַץ און ווערן אַ דינסט ביי שרה'ן, אַבי צו זיין ביי אברהם'ען אין הויז.

איז דאָך פאַרשטאַנדיק, אַז אויך איר זון ישמעאל'ן האָט זי דערצויגן אין דעם וועג.

19) בראשית רבה סא, ד.

20) תנחומא פ' חיי, ח.

21) בראשית רבה מה, א.

דאָס אַלץ גיט אונז מער צו פאַרשטיין פאַרוואָס אברהם האָט זיך געוואָלט באַנוגענען מיט ישמעאל'ן אַליין, האָפנדיק אַז ער וועט פון אים האָבן פולקאָמען נחת. פון דער צווייטער זייט אָבער, איז לויט דעם, נאָך שווערער צו פאַרשטיין פאַרוואָס דער אויבערשטער האָט געזאָגט אַז דוקא ביצחק יקרא לך זרע.

ט. דער אונטערשייד פון ישמעאל'ן מיט יצחק'ן איז געווען: ישמעאל'ס געבורט איז געווען אויף אַ נאַטירלעכן אופן, ניט דורך נסים, אָבער יצחק'ס געבורט איז געווען דורך נסים. אויף אַ נאַטירלעכן אופן איז אוממעגלעך געווען אַז אברהם און שרה זאָלן, אין זייער עלטער, האָבן אַ קינד. קיינער האָט ניט געגלויבט אַז עס קען פּאַסירן אַזאַ זאַך, און אפילו אברהם אבינו אַליין האָט אויך ניט געגלויבט אַז ער איז ווערט אַז דער אויבערשטער זאָל אים ווייזן אַזעלכע נסים.

צוליב דעם איז אויסגעקומען נאָך אַן אונטערשייד צווישן ישמעאל'ן מיט יצחק'ן – דער ענין פון ברית מילה, די איינציקע ספּעציעלע מצוה, דורך וועלכער מען האָט דאַן (פאַר מתן תורה) געהאַט אַ פאַרבונד מיטן אויבערשטן.

ישמעאל האָט זיך גע'מל'ט צו דרייצן יאָר. בשעת מען ווערט אַלט דרייצן יאָר ווערט מען אַ בר שכל, דערפאַר ווערט מען דעמאָלט מחוייב אין מצוות[22] ווייל מען קען זיך שוין

22) אבות פרק ה, כא. קונטרס התפלה פ"ה.

דאַן פאַרלאָזן אויף דעם מענטשנס אויפפירונג. איז מיט זיין שכל האָט ישמעאל מסכים געווען צו פאַרבינדן זיך מיטן אויבערשטן – האָט ער זיך דאַן גע׳מל׳ט.

יצחק׳ן האָט מען גע׳מל׳ט ווען ער איז אַלט געווען אַכט טעג. ביי אַ קינד פון אַכט טעג איז ניט שייך צו פרעגן. און פונדעסטוועגן האָט מען אים נאָך זייענדיק אַ קינד פאַרבונדן מיטן אויבערשטן, און מיט אַזאַ סאָרט פאַרבונד וואָס מען קען קיינמאָל ניט אָפּווישן און אָפּמעקן – אַן אייביקער פאַרבונד, „ברית עולם" – ווי דער פסוק רופט עס אָן.

י. איז לויט די אויבן־דערמאָנטע צוויי אונטערשיידן צווישן ישמעאל׳ן און יצחק׳ן: א) יצחק׳ס איבערנאַטירלעכער, נסים׳דיקער געבורט אין קעגנזאַץ צו ישמעאל׳ס נאַטירלעכן געבורט, און ב) יצחק׳ס פאַרבונד מיטן אויבערשטן אויף אַן אופן וואָס איז העכער פון שכל, בשעת ישמעאל׳ס פאַרבונד איז געווען על פי שכל – ווערט מען אויך פאַרשטיין, פאַרוואָס אברהם אבינו׳ס אמת׳ער נחת איז דוקא פון יצחק׳ן.

אַ קינד ווערט געבוירן און וואַקסט אויס אונטער דער השגחה פון די על־טערן, אויסגעהיט פון יעדן ווינטל, מען דערציט אים ער זאָל האָבן דעם ריכ־טיקן פאַרשטאַנד, און מצד זיין ריכטיקן פאַרשטאַנד פאַרבינדט ער זיך מיטן אויבערשטן – דאָס איז דער דרך פון ישמעאל׳ן. ער האָט זיך געהאָדעוועט ביי אברהם אבינו אין הויז, איז מצד דער דערציאונג וואָס ער האָט באַקו־מען, האָט ער געהאַט דעם ריכטיקן שכל און פאַרשטאַנען אַז מען דאַרף זיך פאַרבינדן מיטן אויבערשטן.

אָבער קיין זיכערקייט אין דעם האָט מען ניט, ווייל די גאַנצע אידישקייט נעמט זיך בלויז פון שכל, פון פאַר־שטאַנד, קען מען ניט וויסן וואָס עס וועט זיין אויב עס קומט אַ וועלכע ס׳איז ענדערונג אין זיין לעבן. נאָך מער: אַפילו איידער עס קומט נאָך די ענדע־רונג, קען מען אויך ניט וויסן אויף ווי ווייט עס וועט זיין ביי אים אידישקייט, אויף דער גאַנצער פולער מאָס אָדער בלויז באַגרענעצט לויט דער איינשטי־מונג פון זיין פאַרשטאַנד.

און דערפאַר איז אויך ביי ישמעאל׳ן – ווען עס האָט נאָר אָנגערירט זיין ירושה[23], האָט מען אים שוין ניט גע־קענט האַלטן ביי אברהם׳ען אין הויז, און דער אויבערשטער האָט געהייסן אים אַרויסטרייבן, וואָרום – „ביצחק יקרא לך זרע"[24].

דער אויבערשטער האָט אָנגעדייט: בשעת מען גייט אויפשטעלן אידישע דורות, קען מען ניט צוגיין דערצו לויט דער מאָס פון נאַטור. דער גאַנצער קיום און ענין פון אידן איז העכער פון נאַ־טור. ביי אידן איז באַלד פון געבורט אָן, הויבט מען אָן מיט נסים, ניט רעכענענ־דיק זיך מיט נאַטור.

דער אויבערשטער האָט געזאָגט צו אברהם׳ען: דעם אמת׳ן אידישן נחת קען מען האָבן דוקא פון אַזאַ קינד וואָס זיין געבורט און זיין גאַנצער לעבן באַלד פון געבורט אָן איז אויף אַ ג־טלעכן אופן, און ווען ער איז

23) תוספתא סוטה פון ו׳ סוף פסקא ג.
24) זע תרגום יונתן שם.

אַ קינד פון קוים אַכט טעג — ד. ה. באַלד ווי עס איז פאַראַן די ערשטע מעגלעכקייט דערצו — פאַרבינדט מען אים מיט דעם אויבערשטן, און מיט אַ ברית עולם — אַן אייביקן פאַרבונד, כאָטש ער פאַרשטייט נאָך גאָרניט און מען קען נאָך ביי אים ניט פרעגן.

ביי אַזאַ קינד וועט די אידישקייט זיין ניט בלויז לויט זיין שכל, נאָר מיט מסירת נפש, און מען וועט פון אים האָבן דעם אמת'ן אידישן נחת.

יא. תורה איז ניט חס ושלום קיין „היסטאָריע־בוך", תורה איז אייביק. די ראי' איז פון דעם וואָס יעדן יאָר הויבט מען אָן נאָכאַמאָל צו לייענען די תורה פון בראשית. דאָס הייסט אַז דאָס וואָס די תורה דערציילט אונז, זיינען דאָס אָנווייזונגען אין יעדער צייט און אין יעדן אָרט, ווי אַזוי אַ איד דאַרף זיך אויפפירן ביי זיך אין הויז, אין געזעל־שאַפט און אין דער קהילה.

אַזוי איז אויך די דערציילונג פון דער דאָזיקער סדרה אַן אָנווייזונג אין לעבן בכלל און אין אידישער דערצי־אונג בפרט, וואָס דאָס איז דער עיקר־פונקט.

יב. פאַראַן אַזעלכע וואָס מיינען אַז דער סדר אין דערציאונג דאַרף זיין צו וואַרטן ביז דאָס קינד וועט אויסוואַקסן און וועט אַליין פאַרשטיין מיט זיין שכל ווי זיך אויפצופירן, האָפנדיק אַז ווי־באַלד דאָס זיינען דאָך בני אברהם יצחק ויעקב וועלן זיי אַליין צוקומען צום באַגריף פון אידישקייט.

האָבן מיר אַן אָנווייזונג אין דער דאָזיקער סדרה: אויב מען זאָל גיין לויטן מענטשלעכן שכל, איז וויפל מען זאָל זיך ניט אָנשטרענגען, איז ניט שכל איז דער וועג אויף צו פאַרבינדן זיך מיטן אויבערשטן. דער וועג דערצו איז דוקא מסירת נפש.

יג. אויך איז די הוראה פון דעם:

מען זאָל ניט מיינען אַז מען דאַרף אַ קינד געבן אַ „פאַרוואַסערטע" אידיש־קייט און דערנאָך, אַז ער וועט ווערן עלטער, וועט מען אים געבן מער.

דאָס וואָלט געווען ריכטיק ווען עס וואָלט זיך געהאַנדלט וועגן אַ זאַך וואָס איז אָפּהענגיק אויסשליסלעך אין פאַרשטאַנד און חשבונות.

ביי אידן, וועלכע זיינען העכער פון נאַטור־חשבונות, האָבן מיר די אָנווייזונג פון דער פריערדיקער תורה־דערציילונג, אַז ביי אידישער דערצי־אונג איז דער סדר, אַז ווען דאָס קינד איז בלויז אַכט טעג אַלט, דאַרף מען אים שוין געבן די שטאַרקסטע מאָס פון אידישקייט, מען דאַרף אים שוין פאַר־בינדן מיט אַן אייביקן פאַרבונד, ניט נאָר אויף אַ יאָר, אויף צען אָדער צוואַנציק יאָר, נאָר מיט אַ ברית עולם.

יד. וואָס מיינט דאָס אַז אויך קינדער דאַרף מען געבן די שטאַרקסטע מאָס אידישקייט?

מען דאַרף דערציילן און דערקלערן דער יוגנט, באַלד פון קינדווייז אָן, אַז דער אידישער פאָלק בכלל, ובמילא אויך יעדער איד בפרט, איז ניט פאַר־בונדן מיט נאַטור־חשבונות.

מען דאַרף זאָגן צו דער יוגנט, אַז מען דאַרף אָפּלייגן חשבונות אָן אַ זייט. דער וואָס שטאַמט פון אַ פאָלק וועלכער איז פון סאַמע געבורט אָן ניט געבויט אויף אַ נאַטירלעכן אופן, איינער וואָס שטאַמט פון דעם עלטסטן

פאָלק, וואָס האָט די עלטסטע תורה און איז דורכגעגאַנגען אַזוי פיל יאָרן פון נסיונות און שוועריקייטן און זיין גאַנצער קיום איז נאָר דורך נסים, — דער איז ניט פאַרבונדן מיט קיין חשבונות און ער האָט ניט וואָס צו טראַכטן וועגן זיי.

און ווען מען פירט אים אויף דעם וועג נאָך זייענדיק אַ קליין קינד, ער זאָל וויסן אַז אַ איד איז העכער פון חשבונות און איז פאַרבונדן מיטן אויבערשטן מיט אַן אייביקן פאַרבונד, דאַן זאָגט־צו דער אויבערשטער „ביצחק יקרא לך זרע" — דו וועסט האָבן אמת'ן נחת, סיי אין רוחניות סיי אין גשמיות.

(משיחת ו' מרחשון תשח"י)

* * *

טו. פרשת לך לך איז אַ וואָך וואָס אַלע טעג פון איר לעבט מען מיט אברהם אבינו, דער ערשטער וואָס האָט געעפנט דעם צינור פון מסירת נפש[25], און דאָס איבערגעגעבן בירושה צו אַלע אידן לדורותיהם.

אַפילו גרים זיינען אין דעם כלל, וואָרום זיי האָבן אַ שייכות צו אַברהם'ען. זיי ווערן דאָך אָנגערופן בני אברהם. צו יצחק'ן און יעקב'ן זיינען זיך מתייחס נאָר די וואָס שטאַמען פון זיי, אָבער צו אברהם'ען זיינען זיך מתייחס אויך גרים.

דערפאַר שרייבט דאָך דער רמב"ם אין דער באַוואוסטער תשובה*[25] וועלכע איז מיוסד אויפן ירושלמי[26], אַז אויך גרים קענען זאָגן „לאבותינו", ווייל אברהם אבינו איז אַ פאָטער צו אַלע גרים. במילא איז פאַרשטאַנדיק אַז דאָס וואָס ער האָט איבערגעגעבן בירושה דעם כוח פון מסירת נפש צו אַלע אידן, זיינען אויך גרים אין דעם כלל. דערפאַר מאָנט מען אויך ביי זיי מקיים צו זיין תורה ומצוות מיט דער גאַנצער שטאַרקייט, כאָטש דאָס איז אָפּהענגיק אין דעם ענין פון מסירת נפש[27].

און אַ פשיטא, אַז די וואָך וואָס גייט נאָך לך לך דאַרף אַוודאי זיין אַ פריילעכע, וואָרום דאָרט רעדט זיך דאָך וועגן אברהם אבינו נאָכדעם ווי ער האָט מקיים געווען די מצוה פון מילה, וואָס דאָס איז געווען גאָר אַ הויכער ענין.

דער רבי דער שווער זאָגט אין דער שיחה פון שמחת תורה תש"י[28] אַז אברהם אבינו איז געווען אַ איד פון זיבעציק יאָר, אַ איד אַ „פאָסעסאָר", אַ בעל הבית אויף אַלע זיינע הנהגות, „שכל הנעלם מכל רעיון"*[28], וואָס דאָס אַלץ איז נאָך געווען פאַר דעם „לך לך", און במילא איידער ער האָט זיך געמ'לט. פאַרשטייט מען דאָך צו וואָס פאַר אַ מדריגה ער איז צוגעקומען דורך מצות מילה.

מצות מילה איז פאַרבונדן מיט דעם ענין פון לידה (געבורט). אַלע ענינים צו וועלכע אברהם איז צוגעקומען ביז מצות מילה, האָבן אַ שייכות צו נבראים, דערפאַר האָט ער געקענט צוקומען צו זיי מיט זיין אייגענעם כוח. מצות מילה אָבער איז

25) ד"ה כי כאשר השמים החדשים תרע"ח.

*25) געדרוקט אין תשובות הרמב"ם (הוצאת שולזינגער) ספר אהבה סימן יט.

26) ירושלמי ביכורים פרק א' הלכה ד'.

27) תניא סוף פרק כה.

28) געדרוקט אין קונטרס שמיני עצרת תשי"א (סה"מ תשי"א ע' 98).

*28) תורה אור יא, א. תורת חיים ריש פרשת לך פרק א ואילך.

אַ ענין וואָס מען האָט געגעבן פון אויבן, ווי עס שטייט אַז מילת אַברהם איז דער ענין פון מילה שלמעלה[29] — ומל ד׳ אלקיך את לבבך. און אַזוי בכלל — איז מען דורך מצות מילה ממשיך אורות נעלים ביותר, וואָס זיינען אינגאַנצן העכער פון בריאה און סדר ההשתל־שלות[30].

דערפאַר איז מילה פאַרבונדן מיט דעם ענין פון געבורט, וואָס ווען אַ ולד ווערט געבוירן איז דאָך דאָס אַ דבר חדש און די אַנטפלעקונג פון דעם כוח פון אין סוף למטה, ווי עס ווערט דער־קלערט אין חסידות[31].

במילא דאַרף די וואָך אַוודאַי זיין אַ פריילעכע, און אַזוי אויך די וואָכן וואָס קומען דערנאָך זאָלן אויך זיין פריילע־כע, ווי דער רבי זאָגט[32] אַז שמחת תורה ווערט נמשך דער מקיף כללי וועלכער איז כולל אַלע מקיפים פון גאַנץ חודש תשרי, און פון שמחת תורה ווערט דאָס נמשך אויף אַ גאַנץ יאָר.

(משיחות ש״פ לך לך תשי״א)

---

29) תורה אור סוף פרשת לך לך יג, ג.

30) אויספירלעך — זע לקוטי תורה תזריע ד״ה למנצח על השמינית, ספר המצות לה„צמח צדק״ מצות מילה, ועוד.

31) לקו״ת שיר השירים לט, ד ואילך. ד״ה כל המאריך באחד, תרפ״ו אות ד (סה״מ קונט׳ ח״ג ע׳ יא־יב). ד״ה מים רבים תשי״ז (סה״מ מלוקט ח״א ע׳ נד־ה).

32) שיחת שמיני עצרת תש״ג (הקדמה לקונט׳ צח — סה״מ תש״ט ע׳ סז־ח).